

VLERËSIMI DHE ORIENTIMI I POTENCIALEVE TË INICIATIVËS “BALLKANI I HAPUR”

**PROGRESI NË ZVOGËLIMIN E HENDEKUT ADMINISTRATIV TË
INICIATIVËS SË BALLKANIT TË HAPUR NË FUSHËN E AKSESIT TË
LIRË NË TREGUN E PUNËS NË BALLKANIN PERËNDIMOR**

Versioni final

Qendra për Analiza Ekonomike - QAE

Maj 2024, Shkup

Projekti: VLERËSIMI DHE ORIENTIMI I POTENCIALEVE TË INICIATIVËS
“BALLKANI I HAPUR”

Zbatuar nga: Qendra për Analiza Ekonomike - QAE Shkup

Titulli: PROGRESI NË ZVOGËLIMIN E HENDEKUT ADMINISTRATIV TË
INICIATIVËS SË BALLKANIT TË HAPUR NË FUSHËN E AKSESIT TË
LIRË NË TREGUN E PUNËS NË BALLKANIN PERËNDIMOR

Autorë: Ekspertët nga vendet (sipas rendit alfabetik):
Shqipëri: Merita Toska
Bosnja dhe Hercegovina: Adnan Çerimagiq
Kosovë: Qendra për Studime të Avancuara Ekonomike
Mali i Zi: Instituti për Ndërmarrësi dhe Zhvillim Ekonomik
Maqedonia e Veriut: Qendra për Analiza Ekonomike dhe Stefan Ristovski
Serbia: Qendra për Studime të Avancuara Ekonomike

Punimi i këtij studimi është mbështetur nga Fondacioni Shoqëria e Hapur nëpërmjet Projektit "Vlerësimi dhe orientimi i potencialeve të iniciativës “Ballkani i Hapur”“ zbatuar nga QAE. Qëndrimet e shprehura në këtë dokument nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e Fondacionit Shoqëria e Hapur (FSHH).

Riprodhimi lejohet për qëllime jo tregtare me kusht që të citohet burimi.

Përmbajtja

Rreth Projektit	4
Konteksti	5
Hyrje	7
Përditësimi i statusit të vlerësimit të hendekut administrativ	8
Metodologjia	8
Vlerësimi	9
Konkluzion	9
Vlerësimi i statusit të dy Protokolleve të nënshkruara në janar të vitit 2024	11
Metodologjia	12
Përfundime	15
Vlerësimi i Protokollit për zbatimin e ndërlidhjes së skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve nga Ballkani Perëndimor	16
Konkluzione	18
Aneksi 1. Sistemi i përgjithshëm i vlerësimit të ekspertëve	19

Rreth Projektit

QENDRA PËR ANALIZA EKONOMIKE - QAE ZBATON NJË PROJEKT NJË VJETOR TË FSHH ME TITULLI:

VLERËSIMI DHE ORIENTIMI I POTENCIALEVE TË INICIATIVËS “BALLKANI I HAPUR” (IBH).

KONTEKSTI

Duke kuptuar situatën në vendet e Ballkanit Perëndimor në lidhje me uljen e interesit për zgjerim nga BE-ja, presidenti i Serbisë Aleksandar Vuçiq, kryeministri i Maqedonisë së Veriut Zoran Zaev dhe kryeministri i Shqipërisë Edi Rama morën një vendim në tetor të vitit 2019 "për të marrë fatin në duart e veta" dhe ngritën idenë e krijimit të një "mini Schengen". Në korrik të vitit 2021, kjo ide u shndërrua në një iniciativë rajonale “**Ballkani i Hapur**”¹. Nisma nuk është një zëvendësim i anëtarësimit në BE, por një rrugë për anëtarësimin e përsheptuar dhe shfrytëzimin e potencialeve ekzistuese, por të pashfrytëzuara në këto vende, të cilat mund të nxisin rritjen dhe zhvillimin ekonomik shtesë, dhe rrjedhimisht mirëqenien më të madhe të qytetarëve.

SFIDAT PËR TË RUAJTUR MOMENTIN

Për zhvillimin dhe kultivimin e marrëdhënieve fqinjësore në Ballkanin Perëndimor me qëllim rritjen e prosperitetit ekonomik, është e nevojshme të hiqen kontrollet kufitare dhe barrierat e tjera për të lehtësuar qarkullimin e njerëzve, mallrave dhe shërbimeve dhe kapitalit në rajon. Analiza e pabarazive sipas rajonit (për shembull rajonet bregdetare kundrejt atyre tokësore, NNJTS 2 dhe NNJTS 3, urbane kundrejt rurale, kryeqytetet kundrejt qyteteve të tjera) për vendet e Ballkanit të Hapur mund të japë përgjigje në lidhje me prioritetet për rritjen e përsheptuar dhe përafrimin e brendshëm të rajonit të Ballkanit të Hapur. **Aktualisht nuk ka një analizë të arsyetuar siç duhet për të vlerësuar sfidat ekzistuese.**

Përvoja me pandeminë Covid-19, kriza ushqimore dhe energjetike, si dhe lufta në Ukrainë theksojnë rëndësinë e bashkëpunimit dhe koordinimit të brendshëm, si dhe nevojën për mirëkuptim dhe solidaritet të ndërsjellë midis vendeve të Ballkanit të Hapur. Koordinimi dhe bashkëpunimi i brendshëm, shkëmbimi i përvojave dhe solidariteti që vendet e rajonit i ofrojnë njëri-tjetrit sjellin vlerë në drejtim të integritetit të ardhshëm në BE, nëse vendet e Ballkanit të Hapur flasin me një zë.

Mjedisi i jashtëm i rajonit, veçanërisht tani për shkak të luftës në Ukrainë, e thekson edhe më shumë se sa i rëndësishëm është bashkëpunimi dhe koordinimi, si dhe nevojën për mirëkuptim dhe solidaritet të ndërsjellë.

MJETET DHE INSTRUMENTET PËR VLERËSIMIN E POTENCIALIVE PËR REALIZIMIN E BASHKËPUNIMIT DHE KORDINIMIN

Ndërsa në planin politik vullneti politik tregohet në nivelin më të lartë për Ballkanin e Hapur, në nivelin administrativ, d.m.th. njerëzit “në terren”, ende nuk mund t’i ndjejnë përfitimet prej kësaj nisme. **Ajo që mungon, për të mos thënë më së paku, është hulumtimi i politikave të bazuara në dëshmi mbi bllokimin e bashkëpunimit midis potencialeve të gjashtë shteteve të Ballkanit të Hapur.**

¹ Me nismën e Ballkanit të Hapur, ne do të përcaktojmë territoret e gjashtë vendeve nga Ballkani Perëndimor-BP6: Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut, Kosova dhe Serbia.

AKTIVITETET NË KUADËR TË PROJEKTIT

Një grup ekspertësh të pavarur nga gjashtë vendet, të cilët do të punojnë në diagnostikimin dhe hulumtimin e pengesave në bashkëpunim dhe bashkërendim ndërmjet vendeve të Ballkanit të Hapur, do t'i shtojnë vlerë vullnetit politik tashmë të demonstruar që nisma e Ballkanit të Hapur të zhvillohet në një mënyrë më të strukturuar dhe sistematike duke iu referuar prioriteteve të rrugës së zhvillimit të kësaj nisme rajonale.

Konteksti

Sipas kushteve të projektit, ky projekt kërkimor rajonal ka katër detyra kryesore (të gjitha informacionet dhe dokumentet janë të disponueshme këtu: <https://cea.org.mk/proekt-otsenka-i-nasochuvane-napotentsijalite-na-initsijativata-otvoren-balkan/>):

- DETYRA 1: Analizat e vendeve – rishikim i nismës Ballkani i Hapur
- DETYRA 2: Analiza e pabarazive
- DETYRA 3: Vlerësimi i boshllëqeve administrative dhe pengesave
- DETYRA 4: ProjekSIONET makroekonomike për Ballkanin e Hapur

Thelbi i DETYRËS 1 lidhet me faktin se pothuajse çdo nismë politike mund të zbatohet, por qëllimi përfundimtar i çdo nisme politike duhet të jetë përmirësimi i mirëqenies së qytetarëve. Pra, ideja dhe vullneti politik në lidhje me Ballkanin e Hapur në një farë mënyre duhet të transmetohet vertikalisht nga politikanët në pushtet (ekzekutiv-qeveri dhe legjislativ-kuvendi) përmes administratës me instrumente si: takime, seanca, strategji, plane veprimi, programe dhe të ngjashme dhe zbatimi i tyre, për qytetarët, pra për përfitime më të mëdha për qytetarët. Shikoni më shumë në linkun e mëposhtëm: https://cea.org.mk/wp-content/uploads/2019/09/1.-OBI-Project-Regional-Report_Task-Final_NAJFINAL-CIP29052023.pdf.

Thelbi i DETYRËS 2 lidhet me faktin se çdo vend i Ballkanit Perëndimor 6 (BP6) ka karakteristikat e veta, pra brenda vendeve dhe mes tyre ka dallime, por edhe ngjashmëri. Prandaj, ne analizojmë ndryshimet dhe ngjashmëritë e Nomenklaturës së Njësisve Territoriale për Statistikat 3 (NNJTS 3) në nivel të rajoneve të BE-së, në varësi të disponueshmërisë së të dhënave. Ideja është që duke pasur parasysh Memorandumet e Mirëkuptimit dhe Marrëveshjet në lidhje me iniciativën e BH dhe Lirinë e Lëvizjes së BE-së, disa rajone të NNJTS në vendet BP6 mund të kenë më shumë ngjashmëri me njëri-tjetrin sesa të tjerët. Kështu, ato rajone NNJTS 3 që formojnë një grup të caktuar, për shembull shfaqin ngjashmëri për sa i përket karakteristikave të caktuara demografike dhe/ose karakteristikave të caktuara socio-ekonomike, mund të jenë një platformë për zbatimin më efektiv të Lirisë së Lëvizjes së BE-së dhe objektivave të memorandumëve të Mirëkuptimit dhe Marrëveshjet lidhur me nismën e BH. Kjo nuk do të thotë se rajonet me pabarazi më të mëdha nuk mund të arrijnë të njëjtat qëllime, por vetëm tregojnë se politikat në rajonet me ngjashmëri më të madhe mund të zbatohen në mënyrë më efektive sepse kanë sfida të ngjashme. Në rajonet ku pabarazitë më të mëdha janë të dukshme, ka të ngjarë të nevojiten më shumë burime për të arritur konvergencën dhe për të reduktuar pabarazinë. Shikoni më shumë në linkun e mëposhtëm: https://cea.org.mk/wp-content/uploads/2019/09/1.1.-VOL-1-Report-Disparity-Ananalysis_withCIP12062023N.pdf. Po ashtu edhe te: https://cea.org.mk/wp-content/uploads/2019/09/2.1.-VOL-2-Report-Task-2-Economic-view-of-disparities_withCIP12062023N.pdf, si edhe te: https://cea.org.mk/wp-content/uploads/2019/09/3.1.-VOL-3-Report-Task-2-Cluster-analysis_withCIP12062023N.pdf.

Thelbi i DETYRËS 3 ishte të shqyrtonte faktet dhe të vlerësonte potencialin e administratës për të zbatuar iniciativat. Në këtë seksion, ne kemi identifikuar një Marrëveshje në lidhje me nismën e Ballkanit të Hapur,

për të cilën është kryer një verifikim faktesh dhe janë përgatitur rekomandime me një listë ndryshimesh të mundshme ligjore.

Duke marrë parasysh burimet e projektit, ne identifikuam *Marrëveshja për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në kuadër të IBH (nëse kjo Marrëveshje hyn në fuqi, zbatimi i saj do të fillojë në ditën e hyrjes në fuqi të Marrëveshjes për ndërlidhjen e skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve të BP-së)*. Kjo Marrëveshje u theksua edhe si më e rëndësishmja për punën në terren të komunitetit të biznesit në diskutimet në Shkup dhe Beograd.

Ne kemi zhvilluar një mjet për të vlerësuar nëse vendet pjesëmarrëse në nismën e BH kanë zhvilluar/miratuuar/krijuar akte nënligjore, protokolle ose instrumente të tjera të përshkruara në Memorandumet e Mirëkuptimit dhe Marrëveshjet në lidhje me nismën e BH. Në fund, për të verifikuar faktet e zbatimit të Marrëveshjes së identifikuar në kuadër të iniciativës së BH-së, ekspertët nga gjashtë vendet vlerësuan boshllëkun administrativ dhe dhanë rekomandime në lidhje me listën e amendamenteve të mundshme ligjore. Kështu, DETYRA 3 përbëhet nga sa vijon:

1. Takim pune me komunitetin e biznesit në Maqedoninë e Veriut dhe Serbi për të zbuluar këndvështrimin e tyre për rëndësinë relative të Memorandumeve të Mirëkuptimit dhe Marrëveshjeve në kuadër të iniciativës së BH (vendet pjesëmarrëse dhe jo pjesëmarrëse);
2. Implementimi i një mjeti për të vlerësuar nëse vendet pjesëmarrëse në kuadër të iniciativës së BH kanë zhvilluar/miratuuar/krijuar akte nënligjore, protokolle ose instrumente të tjera të përshkruara në Memorandumet e Mirëkuptimit dhe Marrëveshjet në lidhje me iniciativën e BH (vetëm vendet pjesëmarrëse);
3. Identifikimi dhe mbledhja e evidencave mbi zbatimin *Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës*, në kuadër të iniciativës BH, dhe përgatitja e rekomandimeve me listën e ndryshimeve të mundshme ligjore (vendet pjesëmarrëse dhe jo pjesëmarrëse).

Shikoni më shumë në linkun e mëposhtëm: https://cea.org.mk/wp-content/uploads/2019/09/1-Report-Task-3-administrative-gap-assessment-labor-market-access_FINAL_publish-1.pdf.

Thelbi i DETYRËS 4 ishte të hetonte përfitimet/humbjet ekonomike të pjesëmarrjes/mospjesëmarrjes në nismën e Ballkanit të Hapur për vendet e Ballkanit Perëndimor, individualisht dhe si grup (rajon) me integrim të plotë dhe të pjesshëm, në kundërshtim me procesin e Berlinit, përmes prizmit të një parashikimi afatgjatë të treguesve kryesorë makroekonomikë. Ky dokument paraqet detaje të supozimeve në bazë të skenarëve dhe rezultateve. Tre skenarë u vlerësuan dhe u analizuan dhe u prezantuan rezultatet:

1. Vetëm tre vende (Shqipëria, Maqedonia e Veriut dhe Serbia) janë pjesë e nismës së BH-së;
2. Të gjashtë vendet e BP bëhen anëtarë të nismës së BH-së;
3. Nisma e Ballkanit të Hapur u përkthye në procesin e Berlinit.

Shikoni më shumë në linkun e mëposhtëm: https://cea.org.mk/wp-content/uploads/2019/09/1-Report-Task-4-Macromodelling_ENG-1.pdf.

SHËNIM I RËNDËSISHËM: Ekspertët sipas vendeve kishin një qëndrim neutral dhe një qasje të paanshme në lidhje me mbledhjen dhe analizën e të dhënave brenda kësaj detyre kërkimore. Pavarësisht nga qëndrimi i dikujt ndaj iniciativës së BH-së, qoftë kritika e informuar apo mbështetja për iniciativën, opinioni i tyre nuk duhet të ndikojë në procesin e mbledhjes dhe analizës së të dhënave në mënyrë që të mos favorizojë, injorojë ose inkurajojë një përgjigje ose rezultat të caktuar kundrejt të tjerëve.

Vendet nga Ballkani Perëndimor që janë pjesë e nismës BH (Shqipëria, Maqedonia e Veriut dhe Serbia) përcaktohen në këtë dokument si **“pjesëmarrëse”**, kurse vendet e Ballkanit Perëndimor që nuk janë pjesë e iniciativës BH (Bosnja dhe Hercegovina, Kosova dhe Mali i Zi) përcaktohen në këtë dokument si vende **“jopjesëmarrëse”**.

Hyrje

Në shtatorin e vitit 2023, si pjesë e Detyrës 3, grupi i pynës kreu një vlerësim të hendekut administrativ për nismën Ballkani i Hapur, përgatiti një raport rajonal dhe dhanë rekomandime për një listë të ndryshimeve të mundshme ligjore.

Qëllimi i këtij dokumenti është të kontrollojë progresin në lidhje me hendekun administrativ të nismës Ballkani i Hapur në fushën e aksesit të lirë në tregun e punës. Ne e zbatuam këtë në kuadër të Detyrës Përfundimtare të konceptit të përgjithshëm të projektit.

Shtjellimi: Në janar 2024, dy protokolle të reja u nënshkruan në kuadër të nismës së Ballkanit të Hapur nga liderët e Shqipërisë, Maqedonisë së Veriut dhe Serbisë. Ky dokument përmban një përmbledhje të asaj që ka bërë deri tani administrata në këto tre vende me memorandumet dhe marrëveshjet që janë nënshkruar para nënshkrimit të protokolleve të reja, por në të njëjtën kohë synon të vlerësojë shkallën e gatishmërisë së administratës për të ndërmarrë funksionalizimin e dy protokolleve të reja.

Nën-aktivitetet: Qendra për Analiza Ekonomike përgatiti Termat e Referencës për projektin dhe metodologjinë dhe kontratat dhe koordinoi ekspertët nga vendi. Hapi tjetër është përkthimi i këtij raporti në gjuhën shqipe, serbe dhe maqedonase dhe më pas do të shpërndahet në faqet e internetit të organizatave që janë përfshirë në këtë projekt.

Dy objektivat e kësaj DETYRE PËRFUNDIMTARE janë të kontrollojë progresin në zvogëlimin e hendekut administrativ të nismës Ballkani i Hapur në fushën e aksesit të lirë në tregun e punës. Më saktë:

1. Të përditësohet statusi i vlerësimit të hendekut administrativ që u përgatit në shtator 2023, si data përfundimtare për të gjashtë vendet dhe
2. Të përgatitet një vlerësim i statusit të dy Protokolleve të nënshkruara në janar 2024 (vetëm nga vendet pjesëmarrëse në nismën e Ballkanit të Hapur) për:
 - a. Protokollin e parë për zbatimin e *Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor* i cili parashikon:
https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/Otvoren_Balkan/protokol_on_the_labor_market1.pdf:
 - i. Krijimin e një grupi pune të përbashkët pune (JWG) për zbatimin e *Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor*;
 - ii. Emërimin e një personi, detyra e të cilit është të udhëheqë dhe bashkëkryesojë Grupin e Përbashkët të Punës;
 - iii. Shpërndarjen e informacionit për Grupin e Përbashkët të Punës të krijuar mes tre vendeve pjesëmarrëse të nismës Ballkani i Hapur;
 - iv. A është krijuar një shërbim regjistrimi elektronik online në portalin e-Qeverisë?
 - v. A është krijuar një shërbim regjistrimi elektronik online në portalin e-Qeverisë dhe është në funksion?
 - vi. Ka ndonjë rast të mëparshëm të një aplikanti që ka përdorur shërbimin e regjistrimit elektronik online?
 - vii. Ka ndonjë rast të mëparshëm kur aplikanti është regjistruar dhe ka dorëzuar një aplikim?
 - viii. Ka marrë aplikanti një miratim elektronik dhe a i është dhënë akses falas në tregun e punës?

- ix. A kanë përgatitur autoritetet e vendeve pjesëmarrëse në nismën e Ballkanit të Hapur (në përputhje me nenin 4 të Protokollit) një dokument elektronik të përshtatshëm që nuk është i disponueshëm publikisht, si një dokument për miratim (refuzim) për aplikantin?
6. Protokoli për zbatimin e ndërlidhjes së skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve të Ballkanit Perëndimor:
(https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/Otvoren_Balkan/protokol_elektronska_identifikacija1.pdf):
- i. A është krijuar një grup pune i përbashkët (JWG) për të zbatuar ndërlidhjen e skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve në Ballkanin Perëndimor?
 - ii. Është emëruar një person, detyra e të cilit është të udhëheqë dhe bashkëkryesojë Grupin e Përbashkët të Punës?
 - iii. A është shpërndarë informacioni për Grupin e Përbashkët të Punës të krijuar mes tre vendeve pjesëmarrëse të nismës Ballkani i Hapur?
 - iv. A ka hyrë në fuqi Protokoli për Zbatimin e Ndërlidhjes së Skemave të Identifikimit Elektronik të Qytetarëve të Ballkanit Perëndimor në përputhje me nenin 4 të këtij protokoli

Më tej në tekst paraqesim analizën e vlerësimit për të dy objektivat. Kjo analizë bazohet në raporte individuale të vendeve të përgatitura nga ekspertët e vendit.

Përditësimi i statusit të vlerësimit të hendekut administrativ

Ekspertët nga vendet pjesëmarrëse dhe jo pjesëmarrëse të nismës Ballkani i Hapur kanë ndërmarrë aktivitete për këtë qëllim.

Metodologjia

Për objektivin e parë, që i referohet përditësimit të statusit të vlerësimit të hendekut administrativ nga shtatori 2023 deri në fund të shkurtit 2024, ekspertët:

- Shqyrtuan raportin rajonal që u përgatit në shtator 2023: vlerësimi strategjik i situatës aktuale, siç është planifikuar me nismën e Ballkanit të Hapur dhe përcaktimi i hendekut administrativ për *Marrëveshjen për kushtet për qasje të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor*;
- Rishikuan raportet e vendeve që kishin përgatitur më parë;
- Iu përgjigjën pyetjeve të mëposhtme:
 - Ka ndonjë ndryshim në legjislacionin e kërkuar dhe/ose (nën) legjislacionin e ri të hartuar nga shtatori 2023 deri në fund të shkurtit 2024? (shih tabelën 2 për vendin specifik të dokumentit të përgatitur në shtator 2023: <https://cea.org.mk/tsea-studija-otvoren-balkan-i-administrativniot-jaz-za-dogovorot-za-sloboden-pristap-do-pazarot-na-trudot/>)
 - Ka ndonjë përmirësim në lidhje me procedurat, personelin dhe pajisjet nga shtatori 2023 deri në fund të shkurtit 2024? (shih tabelën 3 për vendin specifik të dokumentit të përgatitur në shtator 2023: <https://cea.org.mk/tsea-studija-otvoren-balkan-i-administrativniot-jaz-za-dogovorot-za-sloboden-pristap-do-pazarot-na-trudot/>)

Më poshtë janë vlerësimet për arritjen e këtij objekti të parë.

Vlerësimi

Ju paraqesim një përmbledhje të vlerësimit të ekspertëve në tabelën e mëposhtme².

SHTETI	NDRYSHIMET DHE LEGJISLACION I RI NGA SHTATORI 2023 DERI NË FUND TË SHKURTIT 2024	PËRMIRËSIMET NË PROCEDURAT, PERSONELIN DHE PAJISJET NGA SHTATORI 2023 NË FUND TË SHKURTIT 2024
Shqipëria	Nuk ka ndryshime.	Duke kërkuar në Google mund të gjendet faqja e internetit (landing page), por nuk është në funksionale.
Bosnja dhe Hercegovina	Nuk ka ndryshime.	Nuk ka ndryshime.
Kosova	Nuk ka ndryshime.	Nuk ka ndryshime.
Mali i Zi	U miratuan disa ligje.	Përmirësimi i procedurave për marrjen e lejes së punës.
Maqedonia e Veriut	Qeveria ka rritur numrin e lejeve të punës që mund t'u jepen të huajve nga 7,000 në 2023 në 20,000 në 2024. Këto leje lëshohen sipas procedurave të zakonshme të përcaktuara në Ligjin për të Huajt dhe Ligjin për Punësimin.	Tek portali e-Qeveria u krijuan dy shërbime: a) "Numri im i identifikimit për Ballkanin e Hapur" dhe b) "Miratimi për akses të lirë në tregun e punës". Megjithatë, ka ndërprerje në lidhje.
Serbia	Më 1 shkurt 2024 kanë hyrë në fuqi ndryshimet nga prilli 2023 në Ligjin për të Huajt dhe Ligjin për Punësimin e të Huajve. Këto ndryshime lehtësojnë procedurën për punësimin e punëtorëve nga jashtë në Serbi.	Aplikimi për paraqitjen elektronike të kërkesave për leje të unifikuar qëndrimi dhe pune është bërë (kryesisht) funksional. Ka filluar të funksionojë aplikacioni Ballkani i Hapur për akses të lirë në tregun e punës.

Marrë nga raportet e veçanta të vendeve të përgatitura nga ekspertët. Më shumë detaje në raportet e veçanta të vendeve.

Konkluzion

- Është arritur progres i konsiderueshëm pozitiv:
 - Në Shqipëri, sipas ligjit për të huajt i cili rregullon hyrjen, qëndrimin dhe punën e të huajve në Republikën e Shqipërisë, një kërkim në Google liston një faqe interneti por që nuk është funksionale.
 - Në Maqedoninë e Veriut, Qeveria caktoi përfaqësues nga Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Shoqërisë Informative dhe Mediave, Ministria e Punës dhe Politikës Sociale dhe Agjencia e Punësimin, të cilët janë përgjegjës për zbatimin e Protokollit të Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor (Marrëveshja për tregun e punës) dhe Protokollin për Marrëveshjen për ndërlihdjen e skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve të Ballkanit Perëndimor (Marrëveshja e identifikimit). Puna dhe komunikimi i përbashkët në nivel ekspertësht është ndërtuar për hartimin e marrëveshjeve dhe protokolleve të zbatimit. Megjithatë, hulumtimi

² Tabelat e detajuara të ofruara nga ekspertët janë të disponueshme në raportet e veçanta të vendeve.

nuk mundi të sigurojë informacione për progresin në miratimin e Rregullores së Punës, as nëse është krijuar një Komitet i Përbashkët trepalësh.

- Mali i Zi është i vetmi vend që ka miratuar Ligjin për Konfirmimin e Marrëveshjes për Njohjen e Kualifikimeve Profesionale të Infermierëve të Kujdesit të Përgjithshëm, Mjekëve të Mjekësisë Veterinare, Farmacistëve dhe Mamive në kontekstin e Marrëveshjes së Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore (Gazeta Zyrtare e Malit të Zi 12 /2023 nga 31.12.2023).
 - Mali i Zi miratoi Ligjin për konfirmimin e Marrëveshjes për njohjen e kualifikimeve profesionale për doktorët e mjekësisë, doktorët e stomatologjisë dhe arkitektët në kuadër të Marrëveshjes së Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore (Gazeta Zyrtare e Malit të Zi 11/2023, datë 22.12.2023) .
 - Mali i Zi miratoi Ligjin për konfirmimin e Marrëveshjes për njohjen e kualifikimeve në fushën e arsimit të lartë në Ballkanin Perëndimor (Gazeta Zyrtare e Malit të Zi 11/2023, datë 22.12.2023).
 - Bizneset nuk janë mjaftueshëm të informuar për Marrëveshjet e Njohjes së Kualifikimit dhe përfitimet e mundshme që mund të kenë prej tyre. Prandaj, transferimi vertikal i informacionit nga qeveria te bizneset është i ngadaltë dhe joefikas.
 - Mali i Zi është fokusuar në lehtësimin e procedurave, që do të thotë se punëdhënësi mund të përfundojë të gjithë procedurën për marrjen e lejes së punës përpara mbërritjes së të huajit. Por deri sa ai të marrë një leje, punëdhënësi është përgjegjës për atë të huaj, edhe nëse atij i refuzohet leja e punës. Edhe pse ligji parashikon që regjistrimi i të huajve të bëhet në mënyrë elektronike, kjo ende nuk është zbatuar. Biznesmenët besojnë se procedura për aplikimin për të huajt dhe marrjen e lejes së punës do të ishte dukshëm më e lehtë nëse kërkesa do të bëhej në mënyrë elektronike.
 - Në Serbi, me ndryshimet aktuale të autorizimeve në Ligjin për Punësimin e të Huajve, punëdhënësi e paraqet kërkesën për leje të unifikuar pune dhe qëndrimi në mënyrë elektronike përmes faqes elektronike të qeverisë elektronike.
- Procesi po përparon, por është tepër i ngadalshëm dhe i nënshtrohet ndikimeve të jashtme në varësi të situatës politike në rajon.
 - Në të njëjtën kohë, procesi varet edhe nga gatishmëria dhe përshtatja e shpejtë në drejtim të dixhitalizimit dhe përfitimeve të tij.
 - Megjithatë, edhe në kushtet e një mjedisi të pafavorshëm politik, procesi i sigurimit të një mjedisi për akses të lirë në tregun e punës në rajon po ecën ngadalë.
 - Periudha nga shtatori 2023 deri në fund të marsit 2024 ishte relativisht e shkurtër dhe u pasua me sfida të lidhura me zgjedhjet e pritshme në vende dhe sfidat aktuale në rajon. Megjithatë, ekspertët mund të vërejnë disa aktivitete në drejtim të zbatimit të dy protokolleve të reja të nënshkruara në janar 2024 (shih në seksionet e mëposhtme).

Nisur nga monitorimi i progresit në këtë DETYRË PËRFUNDIMTARE të Projektit, ne nuk mund të identifikojmë ndryshime të rëndësishme në zvogëlimin e hendekut administrativ në këtë periudhë të shkurtër monitorimi, nga shtatori 2023 deri në fund të marsit 2024. I vetmi ndryshim në kualifikimin në matricën e gatishmërisë së vendeve për zbatimin e plotë të nismës Ballkani i Hapur vërehet në Maqedoninë e Veriut. Me nënshkrimin e protokolleve zbatuese, hendeku legjislativ është ngushtuar në krahasim me shtatorin 2023. Rezultatet janë paraqitur në tabelën e mëposhtme.

Shteti	Shqipëria	Bosnja dhe Hercegovina	Kosova	Mali i Zi	Maqedonia e Veriut	Serbia
Vlerësimi	Shteti është i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Republikën e Serbisë me ndryshime të mëdha në legjislacion dhe akte nënligjore, futjen e një procedure dhe/ose sistemimin e personelit të ri dhe/ose planifikimi dhe prokurimi i pajisjeve të reja. Për legjislacionin: 4 Për procedurat: 4 Për stafin e nevojshëm: 4 Për pajisjet e nevojshme: 2 Totali: 14	Shteti nuk është i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në BP dhe nevojiten aktivitete më të mëdha legjislative, planifikimi dhe ekzekutimi i financave publike dhe planifikimi dhe zbatimi i prokurimit publik Për legjislacionin: 5 Për procedurat: 5 Për stafin e nevojshëm: 4 Për pajisjet e nevojshme: 5 Totali: 19	Shteti është i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Republikën e Serbisë me ndryshime të mëdha në legjislacion dhe akte nënligjore, futjen e një procedure dhe/ose sistemimin e personelit të ri dhe/ose planifikimi dhe prokurimi i pajisjeve të reja. Për legjislacionin: 5 Për procedurat: 4 Për stafin e nevojshëm: 3 Për pajisjet e nevojshme: 3 Totali: 15	Shteti nuk është i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në BP dhe nevojiten aktivitete më të mëdha legjislative, planifikimi dhe ekzekutimi i financave publike dhe planifikimi dhe zbatimi i prokurimit publik Për legjislacionin: 5 Për procedurat: 4 Për stafin e nevojshëm: 4 Për pajisjet e nevojshme: 4 Totali: 17	Shteti është deri diku i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në BP, me ndryshimet në legjislacion/aktet nënligjore dhe/ose futjen e procedurave dhe/ose sistemimin e personelit të ri dhe/ose planifikimin dhe prokurimin e pajisjeve të reja Për legjislacionin: 2 Për procedurat: 3 Për stafin e nevojshëm: 3 Për pajisjet e nevojshme: 2 Totali: 10	Shteti është deri diku i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në BP, me ndryshimet në legjislacion/aktet nënligjore dhe/ose futjen e procedurave dhe/ose sistemimin e personelit të ri dhe/ose planifikimin dhe prokurimin e pajisjeve të reja Për legjislacionin: 2 Për procedurat: 2 Për stafin e nevojshëm: 3 Për pajisjet e nevojshme: 3 Totali: 10

Ju lutemi shikoni detajet e metodologjisë që qëndron në bazë të matricës në Aneksin 1.

Vlerësimi i statusit të dy Protokolleve të nënshkruara në janar të vitit 2024

Ekspertët e vendeve që nuk marrin pjesë në nismën e Ballkanit të Hapur nuk kanë ndërmarrë asnjë veprim për këtë qëllim të dytë.

Në janar 2024 u nënshkruan dy protokolle të reja në kuadër të nismës Ballkani i Hapur nga drejtuesit e Shqipërisë, Maqedonisë së Veriut dhe Serbisë për të mundësuar akses të lirë në tregun e punës. Në këtë dokument vlerësojmë më tej nivelin e gatishmërisë së administratës së tre vendeve për të ndërmarrë operacionalizimin e dy protokolleve të reja. Afati i fundit për anketën ishte fundi i marsit 2024.

Metodologjia

Për këtë qëllim të dytë, përfaqësuesit e vendeve pjesëmarrëse të nismës Ballkani i Hapur analizuan:

1. **Protokollin e parë për zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor**
([https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/Otvoren Balkan/protokol on the labor market1.pdf](https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/Otvoren%20Balkan/protokol%20on%20the%20labor%20market1.pdf)) dhe
2. **Protokollin për zbatimin e ndërlidhjes së skemave për identifikimin elektronik të shtetasve të Ballkanit Perëndimor**
([https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/Otvoren Balkan/protokol elektronska identifikacija1.pdf](https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/Otvoren%20Balkan/protokol%20elektronska%20identifikacija1.pdf))

Për këto dy Protokolle, ekspertët nga **vendet pjesëmarrëse në nismën e Ballkanit të Hapur** përgatitën vlerësimin e statusit të Protokolleve duke iu përgjigjur pyetjeve të caktuara. Më poshtë janë pyetjet, analiza e përgjigjeve dhe përfundimet.

Vlerësimi i Protokollit për zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor

Ky Protokoll është i disponueshëm në linkun e mëposhtëm: [https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/Otvoren Balkan/protokol on the labor market1.pdf](https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/Otvoren%20Balkan/protokol%20on%20the%20labor%20market1.pdf).

Pyetje për vlerësim:

- i. A është krijuar një grup i përbashkët pune (JWG) për zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	I formuar në nivel ekspertësh.	Po.

- ii. A është emëruar një person, detyra e të cilit është të udhëheqë dhe bashkëkryesojë Grupin e përbashkët të punës?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	E pakonfirmuar.	Po, zoti Petar Janjiq, nga Sekretariati i Përgjithshëm i Qeverisë.

- iii. A është shpërndarë informacioni për Grupin e Përbashkët të Punës të krijuar mes tre vendeve pjesëmarrëse të nismës Ballkani i Hapur?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
-----------	--------------------	--------

Jo.	Ministria e Punëve të Jashtme e Maqedonisë së Veriut ka njoftuar Ministrinë e Evropës dhe Punëve të Jashtme të Shqipërisë.	Po. Vetëm me Shqipërinë.
-----	--	--------------------------

iv. A është krijuar një shërbim regjistrimi elektronik online në portalin e-Qeveri?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Po: https://e-Albania.al/eAlbaniaServices/UseService.aspx?service_code=15486	Po: Në portalin e-qeveria janë krijuar dy shërbime: a) "Numri im identifikues për Ballkanin e Hapur" dhe b) "Miratimi për akses të lirë në tregun e punës".	Po.

v. A është krijuar një shërbim regjistrimi elektronik online në portalin e-Qeveri dhe a është në funksion?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Po, por nuk po funksionon ende: Nëse shërbimi kërkohet nën listën e shërbimeve elektronike, nuk merret rezultat për "akses të lirë në tregun e punës". Një kërkim në Google për "Akses falas në tregun e punës" ofron një lidhje me portalin e shërbimit e-Albania si më poshtë: https://e-Albania.al/eAlbaniaServices/UseService.aspx?service_code=15486 dhe është në dispozicion vetëm për qytetarët që kanë një numër identifikimi për Ballkanin e Hapur. Me identifikuesin për Ballkanin e Hapur, nuk ka shërbime të listuara në portal (kur kërkoni në kategorinë e shërbimeve). Shërbimi përshkruhet në gjuhën shqipe, angleze, maqedonase dhe serbe.	Po, është në funksion. Megjithatë, ka ndërprerje të herëpashershme në shërbimin online për shkak të dështimeve periodike të sistemit dhe ai kthehet në gjendjen e mëparshme pasi të zgjidhen ndërprerjet.	Po, funksionon që nga 5 marsi.

vi. Ka ndonjë rast të mëparshëm të një aplikanti që ka përdorur shërbimin e regjistrimit elektronik online?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	Në portalin e-qeveria janë regjistruar 54 profile të veçanta të qytetarëve të Serbisë dhe një profil të veçantë të qytetarëve të Shqipërisë. Sipas të dhënave të marra, është në proces procedura për dhënien e numrit unik identifikimi për të huajt nga MPB-ja për 33 kërkesat e shtetasve të Serbisë. Për shërbimin "Numri im i identifikimit për Ballkanin e hapur" janë 1226 kërkesa nga qytetarët e Maqedonisë. Ky është hapi i parë për qytetarët e Maqedonisë së Veriut që të përdorin shërbimin "Aprovimi për akses falas në tregun e punës" në portalin e-Qeveria në Shqipëri dhe Serbi.	Po, janë më shumë se 2,000 persona që kanë marrë numrin e tyre ID të Ballkanit të Hapur.

--	--	--

vii. Ka ndonjë rast të mëparshëm kur aplikanti është regjistruar dhe ka dorëzuar një aplikim?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	Deri më 29 mars, për shërbimin "Numrim i identifikimit për Ballkanin e hapur" janë 33 kërkesa nga shtetas të Serbisë dhe një nga shtetas i Shqipërisë“.	Po, gjithsej 70 kërkesa nga Maqedonia e Veriut dhe Shqipëria (afati: 5 mars 2024).

SHËNIM: Data e përfundimit për këtë anketë është fundi i Marsit 2024, i cili nuk përfshin afatin ligjor për miratimin ose refuzimin e përdorimit të këtyre shërbimeve për një kohëzgjatje prej 30 ditësh nga dita e paraqitjes së kërkesave sipas Marrëveshjes së Tregut të Punës. Hulumtimi i mëtejshëm mund të eksplorojë zgjidhjen e këtyre kërkesave.

viii. Ka marrë aplikanti një miratim elektronik dhe a i është dhënë akses i lirë në tregun e punës?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	Deri më 29 mars, asnjë kërkesë nuk është zgjidhur, me rezultat pozitiv apo negativ.	Po, nga 70 kërkesa të paraqitura, 32 janë miratuar (data e përfundimit: 5 mars 2024).

ix. A kanë përgatitur autoritetet e vendeve pjesëmarrëse në nismën e Ballkanit të Hapur (në përputhje me nenin 4 të Protokollit) një dokument elektronik të përshtatshëm që nuk është publikisht i disponueshëm, si një dokument për miratimin (refuzimin) e aplikantit?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	Po.	Po.

Pas përgjigjes së pyetjeve të mësipërme, ekspertët e vendeve pjesëmarrëse në nismën e Ballkanit të Hapur dhanë sqarime për sa vijon:

Vlerësimi ekspert i Protokollit të Parë për Zbatimin e Marrëveshjes për Kushtet e Aksesit të Lirë në Tregun e Punës në Ballkanin Perëndimor (siguroni një vlerësim këtu pas kërimit tuaj dytësor dhe punës në terren). Gjithashtu, jepni vlerësimin FINAL të ekspertëve:

- Bazuar në mendimin tuaj si ekspert dhe informacionin, Protokollin i Parë do të jetë gati për t'u zbatuar në 6 muajt e ardhshëm.
- Bazuar në mendimin tuaj si ekspert dhe informacionin, Protokollin i Parë do të jetë gati për t'u zbatuar në 12 muajt e ardhshëm.
- Bazuar në mendimin tuaj si ekspert dhe informacionin, Protokollin i Parë do të jetë gati për t'u zbatuar në 18 muajt e ardhshëm.

I gatshëm për zbatim për:	Shqipëria	Maqedonia e Veriut*	Serbia
6 muaj			↑
12 muaj		↑	

18 muaj	↑	↑	
---------	---	---	--

- I vlerësuar si në procedurë.

Përfundime

Në përgjithësi, Serbia po bën përparimin më të madh në sigurimin e një mjedisi për akses të lirë të fuqisë punëtore në tregun e punës në hapësirën e tre vendeve, gjë që mund të shihet si me Protokollin ashtu edhe me nismën e Ballkanit të Hapur në përgjithësi.

Të tre vendet krijuan platformën online, por zbatimi varionte, nga një platformë jofunksionale në Shqipëri në një platformë plotësisht funksionale në Serbi, si dhe një platformë pjesërisht funksionale në Maqedoninë e Veriut për shkak të ndërprerjeve të shpeshta në lidhje.

Sa i përket procedurave, Serbia dhe Maqedonia e Veriut i njoftuan përfaqësuesit shqiptarë për synimet në përputhje me protokollin. Sa i përket strukturës administrative, vetëm Serbia ka organe plotësisht të formuara me emra konkretë, Maqedonia e Veriut është ende në nivel ekspertësh dhe Shqipëria ende nuk e ka nisur procesin. Më shumë detaje jepen më tej në tekst.

Shqipëria:

- Zbatimi i Marrëveshjes për kushtet e aksesit të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor (që nga nënshkrimi i marrëveshjes më 21.12.2021, miratimi për Shqipërinë më 02.02.2022, nënshkrimi i protokollit të parë më 22.01.2024) përparoi relativisht ngadalë. Nga nënshkrimi i marrëveshjes deri në nënshkrimin e protokollit të parë të zbatimit kanë kaluar 762 ditë.
- Edhe pse duket sikur diçka po zbatohet përmes portalit të shërbimeve elektronike të Republikës së Shqipërisë, faqet nuk po funksionojnë në mënyrë efektive dhe nuk ka asnjë formular aplikimi për një numër ID të Ballkanit të Hapur dhe as një kërkesë për "Akses të lirë në tregun e punës" në dispozicion (ato janë më shumë si faqe testimi dhe jo shërbime elektronike që janë në dispozicion të qytetarëve).
- Nuk ka asnjë gjurmë midis organizatave shqiptare të protokollit të nënshkruar (bazuar në një kërkim të detajuar të bazës së të dhënave zyrtare të akteve, si dhe informacione informale me ish-nëpunësit publikë të angazhuar (për kryerjen e detyrave të tjera)).
- SHËNIM për Shqipërinë: Ka një ndryshim në strukturën e qeverisë (shpërbërja, shkrirja, zgjerimi i disa ministrive të linjës dhe është një proces në tranzicion me zgjedhjet e ardhshme), që mund të jetë arsyeja e vonësës së mëtejshme të zbatimit të protokolleve.

Maqedonia e Veriut:

- Në portalin e-qeveria u krijuan dy shërbime: a) "Numri im identifikues për Ballkanin e Hapur" dhe b) "Miratimi për akses të lirë në tregun e punës".
- Në portalin e-qeveria është krijuar dhe tashmë është në funksion shërbimi i regjistrimit elektronik online. Megjithatë, ka ndërprerje të herëpashershme në shërbimin online për shkak të dështimeve periodike të sistemit dhe ai kthehet në gjendjen e mëparshme pasi të zgjidhen ndërprerjet.
- Në portalin e-qeveria janë regjistruar 54 profile të veçanta të qytetarëve të Serbisë dhe një profil i veçantë i qytetarëve të Shqipërisë.
- Për shërbimin "Numri im i identifikimit për Ballkanin e Hapur" deri më 29 mars janë 33 kërkesa nga shtetas të Serbisë dhe një nga shtetas të Shqipërisë.
- Sipas të dhënave të marra, është në proces procedura për dhënien e numrit unik identifikimi për të huajt nga Ministria e Punëve të Brendshme, për 33 kërkesat e shtetasve të Serbisë.

Serbia:

- Në përputhje me *Vendimin për krijimin e Grupit Punues për zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për qasje të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor: 16/2024-10³*, u krijua Grupi i Përbashkët i Punës. Për më tepër, sipas të njëjtit vendim, Kryetar i Grupit të Përbashkët të Punës u emërua z. Petar Janjiq nga Sekretariati i Përgjithshëm i Qeverisë.
- Sipas informacioneve nga Ministria e Informacionit dhe Telekomunikacionit dhe Zyra për Teknologji Informativ dhe e-Qeveria, më 1 mars 2024, Ministria e Punëve të Jashtme e Republikës së Serbisë ka dërguar një notë diplomatike me të cilën njofton Depozituesin e Marrëveshjes - Qeveria e Republikës së Shqipërisë për personat që emërohen si anëtarë të Komisionit të Përbashkët.
- Në portalin e-qeveria është krijuar shërbimi i regjistrimit elektronik online dhe ky shërbim funksionon që prej datës 5 mars. Aktualisht janë më shumë se 2,000 persona që kanë marrë një numër personal identifikimi për Ballkanin e Hapur, me të cilin mund të paraqesin kërkesën e tyre në portalin serb e-qeveria.
- Sa i përket numrit të aplikantëve në Serbi, në periudhën deri më 5 mars 2024, në portalin e Qeverisë elektronike të Serbisë janë dorëzuar gjithsej 70 kërkesa për qasje falas në tregun e punës, nga të cilat janë miratuar 32 kërkesa dhe aplikantëve iu janë dhënë miratimet për akses të lirë në tregun e punës në formën e dokumenteve elektronike, ndërsa pjesa tjetër është ende në procesim.

Vlerësimi i Protokollit për zbatimin e ndërlidhjes së skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve nga Ballkani Perëndimor

Ky Protokoll është i disponueshëm në linkun e mëposhtëm:

https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/Otvoren_Balkan/protokol_elektronska_identifikacija_1.pdf.

Pyetje për vlerësimin:

- x. A është krijuar një grup i përbashkët pune (JWG) për të zbatuar ndërlidhjen e skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve në Ballkanin Perëndimor?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	Po. Qeveria emëroi përfaqësues nga Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Shoqërisë Informativ dhe Medias, Ministria e Punës dhe Politikës Sociale dhe Agjencia e Punësimit. Megjithatë, sondazhi nuk përcaktoi nëse ishte krijuar një Komitet i Përbashkët trepalësh.	Po.

³ <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/vlada/odluka/2024/16/5>

xi. A është emëruar një person, detyra e të cilit është të udhëheqë dhe bashkëkryesojë Grupin e Përbashkët të Punës?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	E pakonfirmuar.	Po, zoti Petar Janjiq, nga Sekretariati i Përgjithshëm i Qeverisë.

xii. A është shpërndarë informacioni për Grupin e Përbashkët të Punës të krijuar mes tre vendeve pjesëmarrëse të nismës Ballkani i Hapur?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	Ministria e Punëve të Jashtme të Maqedonisë së Veriut ka njoftuar Ministrinë e Evropës dhe Punëve të Jashtme të Shqipërisë se Maqedonia e Veriut ka plotësuar kushtet e brendshme të nevojshme në përputhje me legjislacionin e brendshëm që protokollin i zbatimit të hyjë në fuqi.	Po. Vetëm me Shqipërinë.

xiii. A ka hyrë në fuqi Protokollin për Zbatimin e Ndërlidhjes së Skemave të Identifikimit Elektronik të Qytetarëve të Ballkanit Perëndimor në përputhje me nenin 4 të këtij protokollin?

Shqipëria	Maqedonia e Veriut	Serbia
Jo.	Ministria e Punëve të Jashtme të Maqedonisë së Veriut ka njoftuar Ministrinë e Evropës dhe Punëve të Jashtme të Shqipërisë se Maqedonia e Veriut ka përmbushur kushtet e brendshme të nevojshme në përputhje me legjislacionin e brendshëm që protokollin i zbatimit të hyjë në fuqi.	Po.

Vlerësimi i ekspertit i Protokollit për Zbatimin e Ndërlidhjes së Skemave të Identifikimit Elektronik të Qytetarëve të Ballkanit Perëndimor (siguroni një vlerësim këtu pas kërkimit tuaj dytësor dhe punës në terren). Gjithashtu, jepni vlerësimin FINAL të ekspertëve:

- Bazuar në mendimin tuaj si ekspert dhe informacionin, protokollin i ndërlidhjes do të jetë gati për t'u zbatuar në 6 muajt e ardhshëm.
- Bazuar në mendimin tuaj si ekspert dhe informacionin, protokollin i ndërlidhjes do të jetë gati për t'u zbatuar në 12 muajt e ardhshëm.
- Bazuar në mendimin tuaj si ekspert dhe informacionin, protokollin i ndërlidhjes do të jetë gati për t'u zbatuar në 18 muajt e ardhshëm.

I gatshëm për zbatim për:	Shqipëria	Maqedonia e Veriut*	Serbia
6 muaj			↑
12 muaj		↑	
18 muaj	↑	↑	

* I vlerësuar si aktual.

Konkluzione

Në përgjithësi, Serbia po bën përparimin më të madh në ofrimin e një mjedisi për akses të lirë të fuqisë punëtore në tregun e punës në zonën e tre vendeve, gjë që mund të shihet si me Protokollin ashtu edhe me nismën e Ballkanit të Hapur në përgjithësi. Serbia ka formuar plotësisht organe me emra specifikë, Maqedonia e Veriut është ende në nivel ekspertësh dhe Shqipëria ende nuk e ka nisur procesin. Ndërsa bizneset në Serbi janë më optimistë për perspektivën e zbatimit të protokolleve, komuniteti i biznesit shqiptar është më i kujdesshëm. Në Maqedoninë e Veriut, komuniteti i biznesit tregon interes dhe gatishmëri për procesin. Më shumë detaje janë përmbledhur më tej në tekst.

Shqipëria:

- Zbatimi i Marrëveshjes për zbatimin e ndërlidhjes së skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve nga Ballkani Perëndimor (nga nënshkrimi i marrëveshjes më 21.12.2021, miratimi nga 02.02.2022 dhe hyrja në fuqi për Shqipërinë më 10.02.2022, deri në nënshkrimin e protokollit të parë më 22.01.2024) u zhvillua relativisht ngadalë. Nga nënshkrimi i marrëveshjes deri në nënshkrimin e protokollit të parë të zbatimit kanë kaluar 762 ditë.
- Nuk ka asnjë formular aplikimi për numrin e ID të Ballkanit të Hapur (gjatë kërimit në direktorinë e shërbimit, nuk u gjetën rezultate dhe gjithashtu asistenti automatik konfirmon se nuk mund të gjendet një shërbim i tillë);
- Nuk ka asnjë shenjë miratimi nga autoritetet shqiptare për protokollin e nënshkruar (bazuar në një kërkim të detajuar të bazës së të dhënave të akteve zyrtare dhe informacioneve informale me ish-nëpunësit publikë të angazhuar (për kryerjen e detyrave të tjera).
- SHËNIM për Shqipërinë: Ka një ndryshim në strukturën e qeverisë (shpërbërja, shkrirja, zgjerimi i disa ministrive dhe është një proces në tranzicion duke marrë parasysh zgjedhjet e ardhshme), që mund të jetë arsyeja e vonimit të mëtejshëm të zbatimit të protokollit.

Maqedonia e Veriut:

- Qeveria e Maqedonisë së Veriut tashmë ka emëruar përfaqësues nga Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Shoqërisë Informative dhe Mediave, Ministria e Punës dhe Politikës Sociale dhe Agjencia e Punësimit të cilët do të jenë përgjegjës për zbatimin, si dhe për ofrimin e mbështetjes. për zbatimin e Marrëveshjes së Ndërlidhjes të skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve nga Ballkani Perëndimor. Lista e përfaqësuesve është përditësuar, me përfaqësues të rinj të emëruar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe Ministria e Shoqërisë së Informacionit dhe Medias në vitin 2024. Megjithatë, në vendimin e qeverisë nuk specifikohet se cilët nga përfaqësuesit e emëruar kanë detyra bashkëkryesuese.
- Ministria e Punëve të Jashtme e Maqedonisë së Veriut informoi Ministrinë e Evropës dhe Punëve të Jashtme të Shqipërisë, si depozituese e marrëveshjes për ndërlidhjen e skemave elektronike të identifikimit, se Maqedonia e Veriut ka përmbushur kushtet e brendshme të nevojshme në përputhje me legjislacionin vendas për të hyjë në fuqi protokollin e zbatimit.

Serbia:

- Në përputhje me Vendimin për krijimin e Grupit Punues për zbatimin e Marrëveshjes për ndërlidhjen e skemave për identifikimin elektronik të qytetarëve nga Ballkani Perëndimor: 16/2024-11⁴, u formua Grupi i Përbashkët Punues.

⁴ <https://pravno-informacioni-sistem.rs/SIGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/odluka/2024/16/6>

- Kryetar i Grupit të Përbashkët të Punës është emëruar z. Petar Janjiq, nga Sekretariati i Përgjithshëm i Qeverisë.
- Më 1 mars 2024, Ministria e Punëve të Jashtme e Republikës së Serbisë dërgoi një notë diplomatike me të cilën njoftonte Depozituesin e Marrëveshjes – Qeverinë e Republikës së Shqipërisë për personat e emëruar si anëtarë të Komisionit të Përbashkët.
- Sipas informacioneve të ofruara nga Zyra për Teknologji Informative dhe e-Qeveria, të gjitha aktet e nevojshme për zbatimin e Marrëveshjes kanë hyrë në fuqi.

Aneksi 1. Sistemi i përgjithshëm i vlerësimit të ekspertëve

Çdo ekspert cakton një pikë nga 1 deri në 5 për vendin e saj/të tij:

- **Për legjislacionin**, nga 1 deri në 5, ku kualifikimi 1 i referohet përputhshmërisë së plotë të legjislacionit/nënligjit kombëtar me Marrëveshjen për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor, duke përfshirë ratifikimin në Kuvend. Kualifikimi 5 jepet nëse ka nevojë për miratimin e legjislacionit të ri. Eksperti është ai që duhet të japë vlerësimin e tij nga 1 deri në 5, në varësi të shkallës së nevojës së vlerësuar për miratimin/shtimin/ndryshimin e legjislacionit/akteve nënligjore në lidhje me aksesin e lirë në tregun e punës në vend. Eksperti sqaron vlerësimin.
- **Për procedurat**, nga 1 deri në 5, ku kualifikimi 1 i referohet përputhshmërisë së plotë të procedurave të rregulluara në legjislacion/aktet nënligjore me Marrëveshjen për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor. Kualifikimi 5 jepet nëse ka nevojë për të futur një paketë të tërë procedurash të reja. Eksperti është ai që duhet të japë vlerësimin e tij profesional nga 1 deri në 5, në varësi të nivelit të nevojës së vlerësuar për futjen e procedurave të reja në lidhje me aksesin e lirë në tregun e punës në vend. Eksperti sqaron vlerësimin.
- **Për personelin e nevojshëm**, nga 1 deri në 5, ku kualifikimi 1 i referohet gjendjes së burimeve/stafit të mjaftueshëm njerëzor ekzistues për zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor në çdo institucion. Kualifikimi 5 jepet nëse ka nevojë për futjen e një sistematizimi të ri me burime njerëzore apo staf të ri që do të buxhetohen dhe punësohen në institucione për të zbatuar Marrëveshjen për kushtet për qasje të lirë në tregun e punës në BP. Eksperti është ai që duhet të japë vlerësimin e tij nga 1 në 5, në varësi të nivelit të nevojës së vlerësuar për burime/staf të rinj njerëzorë në lidhje me aksesin e lirë në tregun e punës në vend. Eksperti sqaron vlerësimin.
- **Për pajisjet e nevojshme**, nga 1 deri në 5, ku kualifikimi 1 i referohet gjendjes së pajisjeve ekzistuese të mjaftueshme për zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për qasje të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor. Kualifikimi 5 jepet nëse ka nevojë për pajisje të reja në institucionet që do të përfshihen në buxhet dhe prokurim publik, me qëllim zbatimin e Marrëveshjes për kushtet për qasje të lirë në tregun e punës në BP. Eksperti është ai që duhet të japë notën e tij nga 1 deri në 5 në varësi të nivelit të nevojës së vlerësuar për pajisje të reja në lidhje me aksesin e lirë në tregun e punës në vend. Eksperti sqaron vlerësimin.

Kështu, shuma totale minimale e katër vlerësimeve të listuara më sipër mund të jetë 4 dhe shuma maksimale mund të jetë 20 (duke pasur parasysh që diapazoni i vlerësimit diskret të opinionit të ekspertëve është nga 1 në 5 në katër kategoritë: legjislacioni, procedurat, personeli, pajisjet).

Paraqitja e vlerësimit përfundimtar nga ekspertë mbi hendekun administrativ do të varet nga shkalla e mëposhtme e kualifikimit të hendekut administrativ për secilin shtet, ashtu si dhe paraqitet në tabelën e mëposhtme:

Rezultati i përgjithshëm për vendin në hendekun administrativ për <i>Marrëveshjen për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në Ballkanin Perëndimor</i>	Kualifikimi i hendekut administrativ të ofruar nga eksperti
<p style="text-align: right;">4-7</p>	<p>Shteti është i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e <i>Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në BP</i> me ndryshime të vogla</p>
<p style="text-align: right;">8-12</p>	<p>Shteti deri diku është i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e <i>Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në BP</i> me ndryshimet në legjislacion/aktet nënligjore dhe/ose futjen e procedurave dhe/ose sistemimin e personelit të ri dhe/ose planifikimin dhe prokurimin e pajisjeve të reja</p>
<p style="text-align: right;">13-16</p>	<p>Shteti është i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e <i>Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në BP</i> me ndryshime më të mëdha në legjislacionin/aktet nënligjore dhe/ose futjen e procedurave dhe/ose sistemimin e personelit të ri dhe/ose planifikimin dhe prokurimin e pajisjeve të reja</p>
<p style="text-align: right;">17-20</p>	<p>Shteti nuk është i gatshëm të ndërmarrë zbatimin e <i>Marrëveshjes për kushtet për akses të lirë në tregun e punës në BP</i> dhe nevojiten aktivitete të mëdha legjislative, planifikimi dhe ekzekutimi i financave publike dhe planifikimi dhe zbatimi i prokurimit publik</p>